

AMMATTIKORKEAKOULU-
OPISKELIJOIDEN

ARVOT JA ASENTEET 2022

SAMOK

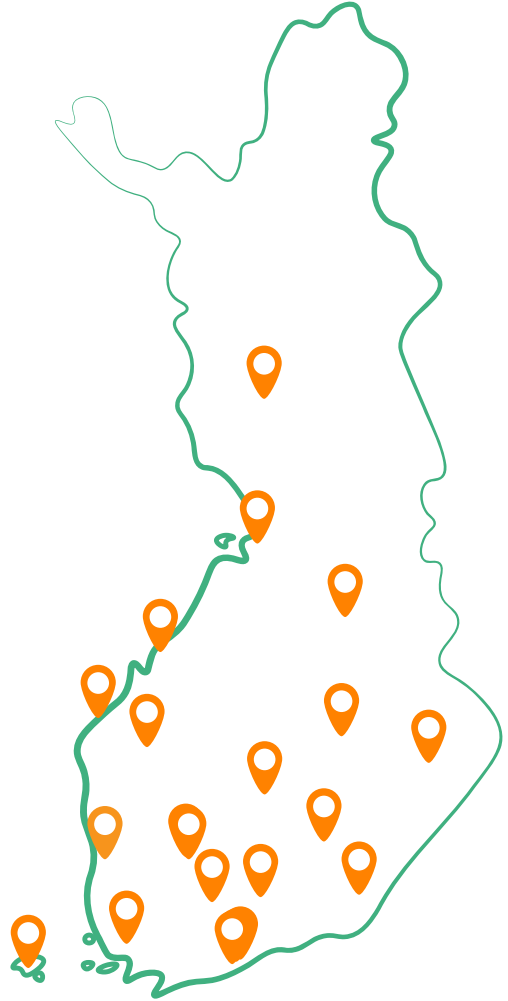
Ammattikorkeakoulutus on työelämälähtöistä ja käytännöllistä koulutusta

Ammattikorkeakoulut kouluttavat noin puolet Suomen korkeakoulutetuista ja vastaavat monien tärkeiden ammattien osaamisesta, esimerkiksi noin 80 % sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutetuista saa koulutuksensa ammattikorkeakouluissa. Koulutuksen lisäksi ammattikorkeakoulut tuottavat soveltavaa tutkimusta läheisessä yhteistyössä työelämän kanssa.

Ammattikorkeakoulutukseen kuuluu monia tunnettuja ja isoja koulutusaloja kuten insinöörit, tradenomit ja sairaanhoitajat, mutta mukaan mahtuu myös pienempiä ja vähemmän tunnettuja aloja, kuten vaatetusalan vestonomi ja humanistisen alan viittomakielentulkki. Ammattikorkeakoulututkintojen laajuudet ovat noin 3,5–4,5 vuotta. Tutkinnot on rakennettu vastaamaan työelämän tarpeisiin ja käytännönläheinen ote näkyy muun muassa harjoittelussa, joka kuuluu kaikkiin tutkintoihin.

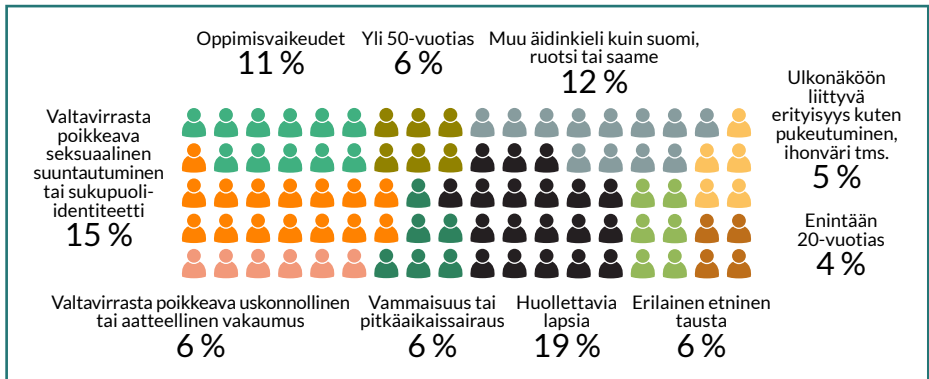
Ammattikorkeakoulujen soveltava tutkimus- ja kehitystyö palvelee opetusta sekä tukee alueen kehitystä, elinkeinoja ja työelämää. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyö on soveltavaa tutkimusta, joka perustuu käytännön kokemukseen sekä uusimman tieteellisen tiedon ja vahvan osaamisen yhteensovittamiseen.

Suomessa on yhteensä 24 ammattikorkeakoulua, jokaisessa maakunnassa vähintään yksi. Ammattikorkeakoulut ovat pääsääntöisesti osakeyhtiömallisia oikeushenkilöitä ja suurin osa on monialaisia kouluttajia. Ammattikorkeakouluissa on vuosittain yhteensä noin 135 000 ammattikorkeakoulututkintoa suorittavaa läsnäolevaksi ilmoittautunutta opiskelijaa ja tutkinnon suorittaa vuosittain noin 24 000 opiskelijaa.

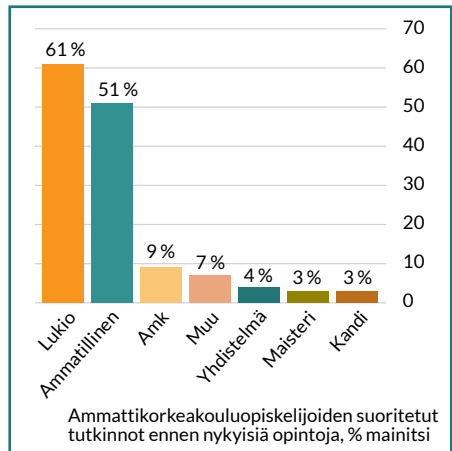

Ammattikorkeakoulu- opiskelijoiden monet kasvot

Mielikuva tyypillisestä ammattikorkeakouluopiskelijasta on useimmiten nuori sote-alalla opiskeleva nainen tai tekniikan alalla opiskeleva mies. Molemmat alat ovat hyvin sukupuolitunteita ja edustavat suurimpia koulutusaloja ammattikorkeakouluissa. Vaikka mielikuvissa tyypilliset ammattikorkeakouluopiskelijat jakautuvat sukupuolen mukaan, ovat ammattikorkeakouluissa perustutkintoa suorittavat opiskelijat monimuotoinen joukko. Osa ei samaistu kumpaankaan sukupuoleen vaan kaksi sadasta vuoden 2022 Opiskelijabarometriin vastanneesta ammattikorkeakouluopiskelijasta pitää itseään muunsukupuolisena. Seksualiselta suuntautumiseltaan tai sukupuoli-identiteetiltään valtavirrasta poikkeavia on joka yhdeksäs vastaajista. Identiteetti-kokemuksen perusteella ammattikorkeakouluopiskelijat sijoittuvat muihin vähemmistöihin vakaumuksensa, ulkonäkönsä, vammaisuutensa, pitkäaikaissairautensa, etnisen taustansa tai oppimisvaikeuksien perusteella. Lisäksi neljä prosenttia kokee kuuluvansa vielä johonkin muuhun, tarkemmin erittelemättömään vähemmistöön. Tällainen vähemmistöön kuuluminen voi perustua vaikkapa valtavirrasta poikkeavaksi koettuihin luonteenpiirteisiin tai temperamenttiin.

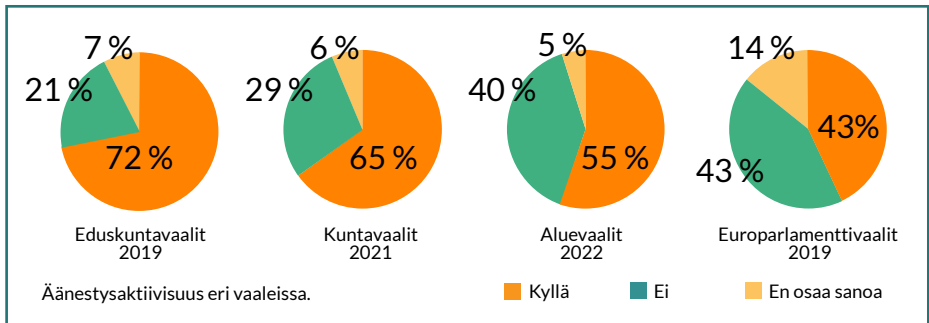
Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat myös iän ja äidinkielen puolesta moninainen joukko. Nuorimmat ovat suoraan toisen asteen koulutuksesta tulleita parikymppisiä ja vanhimmat yli 50-vuotiaita lisäkouluttajia tai alanvaihtajia. Tällainen vaihteluväli sisältää lukemattoman määrän elämäkokemuksia ja -polkuja, jotka antavat oman mausteensa opiskelijoiden diversityteettiin. Elämäkokemusten moninaisuutta heijastelee myös aiemmin suoritettut tutkinnot. Aiempi tai aiemmat tutkinnot vaikuttavat kokemuksiin opiskelusta sekä siihen, mitä opinnoilta haetaan. Suoritetujen opintojen kirjo ja ikärakenne osoittavat, että ammattikorkeakoulutus on tärkeä elinikäisen oppimisen kanava. Moninaisuus heijastuu myös ammattikorkeakouluopiskelijoiden yhteiskunnallisiin arvoihin ja asenteisiin.

Selvä enemmistö ammattikorkeakouluopiskelijoista ajatteli äänestävänsä seuraavissa vaaleissa, vaikka puolet ei kokenut olevansa kovinkaan kiinnostuneita politiikasta

Vastanneista vajaa puolet (48 %) ovat hyvin tai melko kiinnostunut politiikasta, kun taas 16 prosenttia ei ole lainkaan kiinnostunut. Naiset ovat miehiä hieman harvemmin kiinnostuneita politiikasta, samoin nuorimmassa ikäluokissa on hieman enemmän heitä, joita politiikka ei kiinnosta lainkaan. Myös ruotsinkielisissä vastaajissa samoin kuin heissä, jotka kokevat kuuluvansa vähemmistöön, on enemmän heitä, joita politiikka ei kiinnosta lainkaan tai se kiinnostaa vain vähän. Sen sijaan eri alueilla asuneilla ei havaittu olevan tilastollisesti merkitseviä eroja politiikan kiinnostavuudessa.

Neljä viidestä vastaajasta (81 %) pitää todennäköisenä, että äänestää seuraavissa vaaleissa, joissa on äänioikeutettu ja lähes kaksi kolmesta vastaajista oli hyvin varmoja asiasta. Vastaajille seuraavia vaaleja edustavat vuoden 2023 eduskuntavaalit ja äänestämistä todennäköisenä pitävien osuus on suurempi kuin aiemmissa vaaleissa äänestäneiden osuus. Vastaajista kaksi kolmesta äänesti vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja lähes yhtä moni äänesti kesäkuun 2021 kuntavaaleissa. Tammikuun 2022 aluevaaleissa puolestaan äänesti lähes puolet vastanneista. Europarlamenttivaaleissa äänestysinto oli alhaisin; neljä kymmenestä vastaajasta oli äänestänyt europarlamenttivaaleissa.

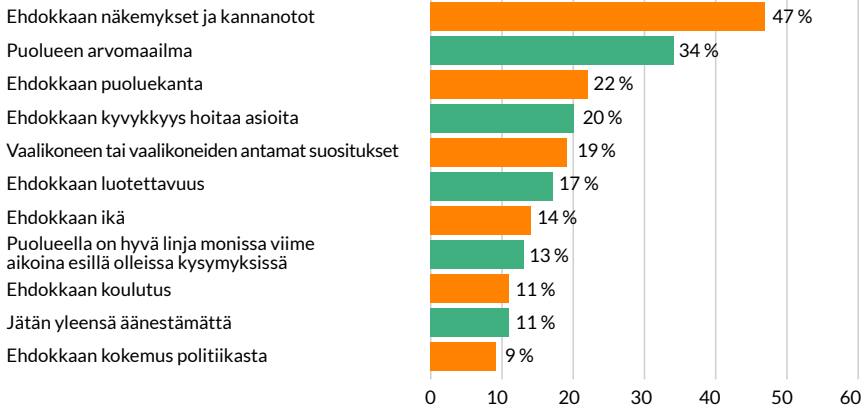
Joka kymmenes vastaajista pitää vähintäänkin melko epätodennäköisenä äänestämistä seuraavissa vaaleissa ja 10 prosentilla vastaajista mielipide on vielä melko neutraali (arvot 4–6 asteikolla 0–10). Kiinnostus politiikasta ilmentää selvästi äänestystodennäköisyyttä: vain alle puolet, joita politiikka ei kiinnosta lainkaan, pitävät todennäköisenä äänestämistä. Valittavissa olleista syistä äänestämättömyydelle lähes puolet (48 %) mainitsivat syyksi, ettei heillä ole voimakkaita mielipiteitä politiikasta. Toiseksi yleisin syy on ajan puute perehtyä asioihin (41 %) ja reilu viidesnes (27 %) ei usko äänestyksen vaikuttavan asioiden kulkuun.

Ehdokkaan valinnassa korostuvat arvokysymykset, viidennes antaa painoarvoa vaalikoneiden suosituksille

Ammattikorkeakouluopiskelijat valitsevat ehdokkaansa ennen muuta ehdokkaan mielipiteiden ja arvojen perusteella. Myös ehdokkaan puoluekanta ja puolueen arvomaailma ovat keskeisiä ja useimmin mainittuja tärkeitä syitä. Ystävien tai perheen mielipiteillä, ehdokkaan tyyliillä, julkisuuskuvalla, vaalikampanjalla mainoksineen ja näkyvyyksineen tai vaalirahoituksen avoimuudella ei nähdä olevan vaikutusta äänestyspäätökseen, ja vain 1% mainitsi jonkin näistä kolmen tärkeimmän tekijän joukossa. Samoin puolueiden kohdalla vaalikampanjan onnistuminen (0,2%) tai puheenjohtajan onnistuminen tehtävässään (1%) ovat vähiten merkityksellisiä syitä.

Tärkeimmissä syissä on havaittavissa painotuseroja erilaisten vastaajien kesken. Vähiten painoarvoa ehdokkaan näkemyksille ja kannanotoille sekä puoluekannalle ja puolueen arvomaailmalle antavat he, jotka eivät ole kiinnostuneita politiikasta. Naisille ehdokkaan kannanotoilla ja myös sukupuolella on jonkin verran enemmän merkitystä kuin miehille. Nuorimmille ikäryhmillä ehdokkaan ikä taas on tärkeämpi vaikuttava tekijä kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Sen sijaan ehdokkaan kyvykkyyden hoitaa asioita merkitys lisääntyy iän myötä.

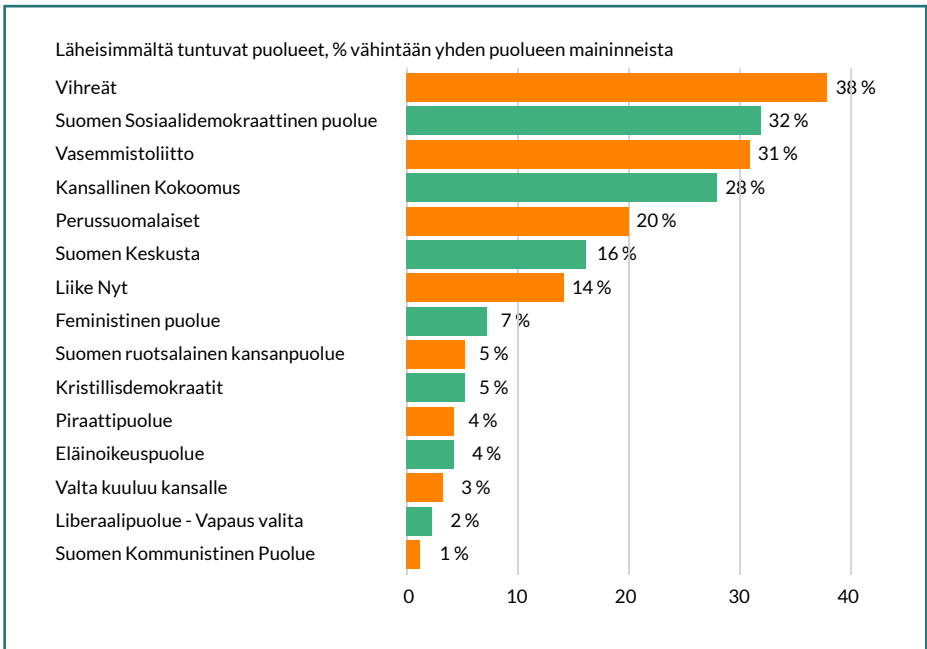
Ehdokkaan valinnassa kolmen tärkeimmän vaikuttavan tekijän joukossa % mainitsi

Lisäksi kolmen tärkeimmän tekijän joukossa 6% mainitsi ehdokkaan sukupuolen, puolue pitää yleensä vaalilupauksensa tai puolueella on päteviä henkilöitä hoitamaan maassa harjoitettavaa politiikkaa. 5%:lle vastaajista vaikutti ehdokkaan asuinpaikka tai puolueen toiminta edellisen vaalikauden aikana. 4%:lle oli tärkeää, että puolue ajaa sen ammattiryhmän etua, johon itse kuuluu tai ehdokkaan mahdollisuudet tulla valituksi. 3% vastasi ehdokkaan julkisuuskuvaan tai ehdokkaan puhetaidot ja esiintymistaidot.

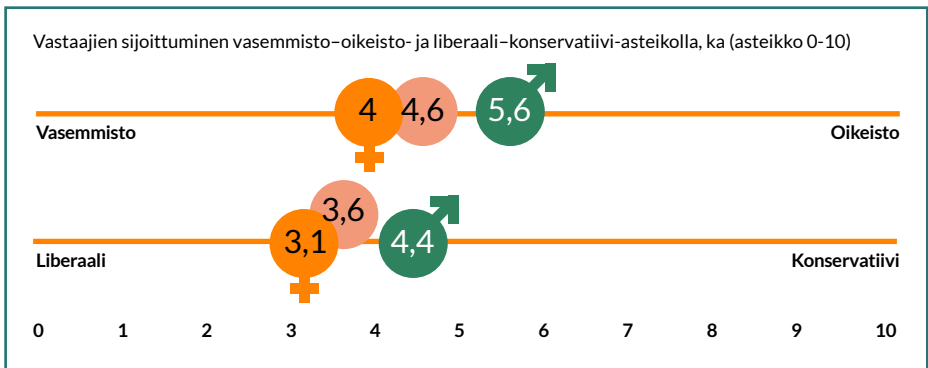
Ammattikorkeakoulu- opiskelijoiden keskuudessa Vihreät, SDP, Vasemmistoliitto ja Kokoomus läheisimmiksi koettuja puolueita

Pyydettyessä nimeämään itselleen 1–3 läheisintä puoluetta, erottuvat joukosta eniten Vihreät, SDP, Vasemmistoliitto ja Kokoomus. Kaikkienensa 13 prosenttia kysymykseen vastanneista ei kokenut mitään puoluetta itselleen läheiseksi ja 15 prosenttia ei osannut tai halunnut vastata kysymykseen. Naisille kysymys oli haastavampi ja he valitsivat miehiä useammin en osaa tai en halua vastata -vaihtoehtoon. Verrattaessa vuoden 2019 Arvot ja asenteet -selvityksen tuloksiin on havaittavissa, että SDP:n mainitsee huomattavasti useampi ammattikorkeakouluopiskelija valittaessa enintään kolme läheisimmältä tuntuva puoluetta kuin valittaessa vain yksi puolue. Sen sijaan Vihreiden kannatuksessa ei näyttäisi olevan suurta eroa eri kysymysmuodoilla: vuonna 2019 valittaessa vain yksi puolue Vihreiden osuus oli 35 prosenttia ja nyt 38 prosenttia.

Nuorimmat ikäryhmät ja naiset liberaaleimpia arvoiltaan

Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat poliittisilta kannoiltaan hieman enemmän kallellaan vasemmalle kuin oikealle ja selvästi liberaaleja. Sukupuolten välinen ero näkyy vasemmisto-oikeisto-akselilla, mutta ei niin suurena liberaali-konservatiivi-akselilla. Enemmistö naisista sijoittuu vasemmistoon, kun taas kolmannes miehistä enemmistö sijoittuu oikeistoon. Naiset ovat myös miehiä hieman liberaalimpia, ja kaikkiaan neljännes miehistä mieltää itsensä konservatiiveiksi. Myös ikä vaikuttaa opiskelijoiden poliittiseen suuntautumiseen. Nuoremmat vastaajista mieltävät itsensä useammin vasemmistoon, kun taas vanhimmilla ikäryhmillä oikeistoon sijoittuvien osuus on suurempi. Samoin konservatiivisiksi itsensä mieltävien osuus kasvaa hieman iän myötä. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

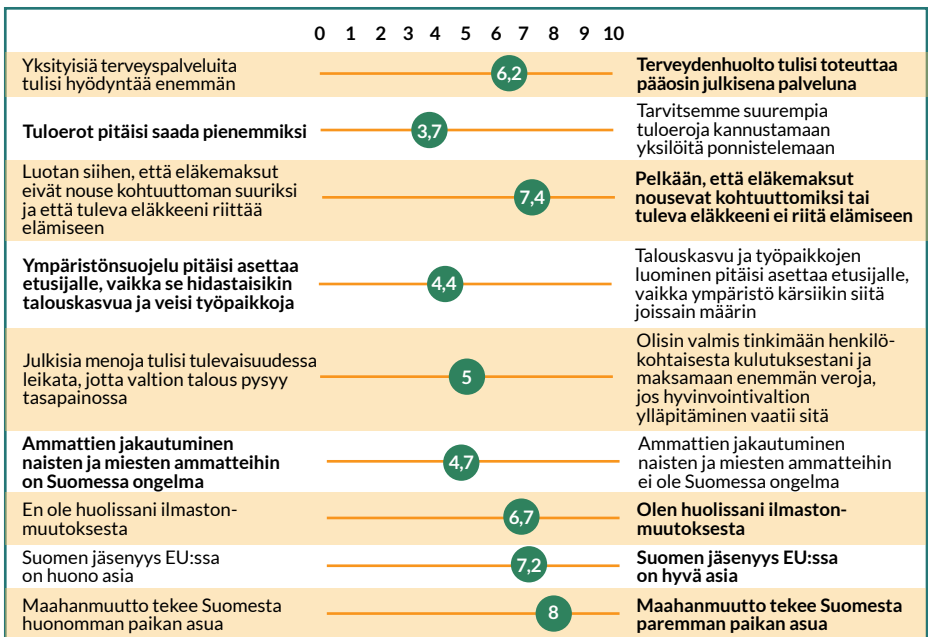

Tärkeä huomio on, että monien vastaajien ei ollut helppoa sijoittaa itseään vasemmisto-oikeisto ja/tai liberaali-konservatiivi -asteikoille. Reilu viidennes (23 %) vastaajista jätti sijoittamatta itsensä vasemmisto-oikeisto-asteikoille ja neljännes ei sijoittanut itsenään liberaali-konservatiivi-asteikolle. Tämä kertonee osaltaan poliittisen kentän muutoksesta eikä perinteisenä mielletyt jaottelut näyttäytyä ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa täysin toimivilta. Tämän vuoksi tässä selvityksessä ei esitetty vuoden 2019 tavoin nelikenttää ja asteikkoja käytettiin toisistaan irrallaan.

Maahanmuutto ja EU nähdään yleisesti hyvänä asiana, eläkemaksujen kohoaminen ja oman eläkkeen ostovoima herättävät eniten huolta

Kokonaisuutena ammattikorkeakouluopiskelijat ovat yhä EU- ja kansainvälisyysmyönteisiä. Suurin huolenaihe liittyy tulevaisuuden eläkemaksuihin ja oman eläkkeen riittävyteen. Ilmastonmuutoksesta huolissaan olevien osuus on suurempi kuin heidän, jotka eivät ole siitä huolissaan. Samoin hieman useammat näkevät tärkeäksi tuloerojen pienentämisen suurentamisen sijaan. Useimmat myös haluaisivat säilyttää terveydenhuollon pääasiallisesti julkisena palveluna kuin lisätä yksityisten terveyspalvelujen käyttöä. Menojen leikkaukset ja veronkorotukset samoin kuin työelämän sukupuolisegregaatio ovat puolestaan kysymyksiä, joissa keskiarvo on neutraali.

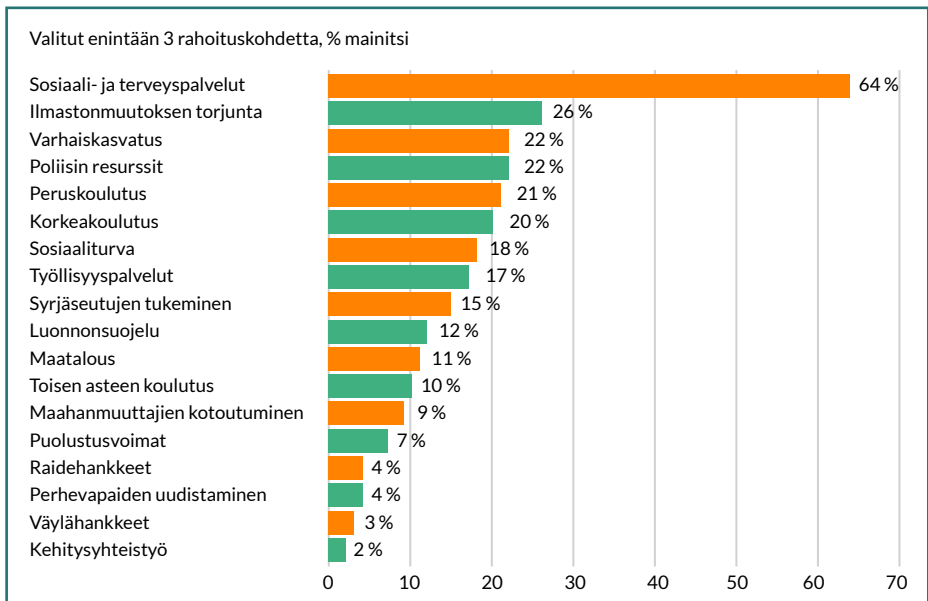
Mielipide-erot vasemmistoon ja oikeistoon itsensä sijoittavien kesken samoin kuin liberaalien ja konservatiivien kesken ovat suuret ja vain huoli eläkkeistä on yhteinen. Vasemmistolaisia sekä liberaaleja erottaa oikeistolaisista ja konservatiiveista muun muassa maahanmuuttomyönteisempi asenne ja suurempi huoli ilmastonmuutoksesta ja ympäristöstä sekä työelämän segregoitumisesta. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden henkilökohtainen poliittinen arvomaailma vaikuttaa näin suuresti siihen, miten kukakin lopulta suhtautuu yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Ammattikorkeakouluopiskelijat haluaisivat lisäpanostuksia sosiaali- ja terveyspalveluihin, ilmastonmuutoksen torjuntaan, sekä eri koulutusasteilla

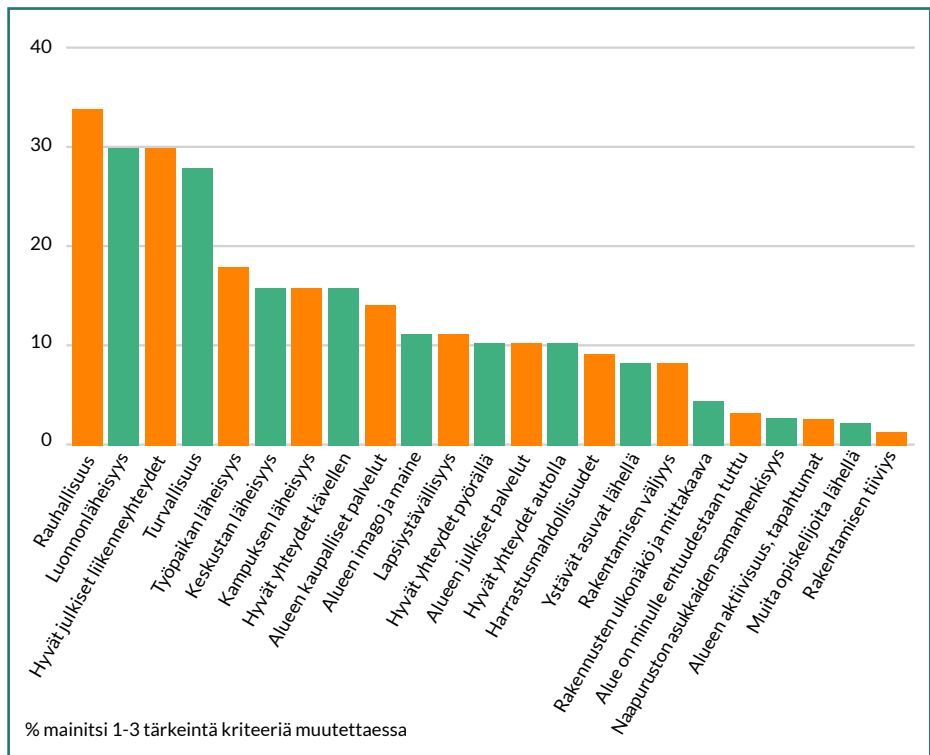
Millaisten julkisten palvelujen, tukien tai järjestelmien parantamiseen ammattikorkeakouluopiskelijat käyttäisivät kuvitteellisen 100 miljoonan euron määrärahan valtion budjetista? Selvästi suurin osa vastaajista (64 %) panostaisi sosiaali- ja terveyspalveluihin. Sen jälkeen opiskelijat jakaisivat rahaa tasaisemmin eri kohteisiin. Ilmastonmuutokseen torjuntaan panostaisi neljäs ja viidennes opiskelijoista jakaisi rahaa poliisien resurssien parantamiseksi, varhaiskasvatukseen, peruskoulutukseen ja korkeakoulutukseen. Koulutussektoreista jää näin vain toisen asteen koulutus toisten varjoon ammattikorkeakouluopiskelijoiden rahanjaossa. Vain harvat käyttäisivät rahaa kehitysyhteistyöhön, väylähankkeisiin, raidehankkeisiin tai perhevapaiden uudistamiseen.

Rahanjaon preferensseissä on samantyyppisiä eroja vasemmisto-oikeisto- ja liberaali-konservatiivi -asteikoilla kuin mielipiteissä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Vasemmistolaisiksi itsensä mieltävistä lähes puolet mainitsivat ilmastonmuutoksen torjunnan ja kolmanneksi eniten mainittiin sosiaaliturva. Myös liberaaleiksi itseään mieltävät panostaisivat toisia enemmän ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sosiaaliturvaan. Oikeistolaiset ja konservatiivit sen sijaan panostaisivat toisia enemmän poliisin resursseihin ja puolustusvoimiin. Samanlaiset suuret linjat ovat näin yhä nähtävissä kuin vuoden 2019 selvityksessä, vaikka kysymyksen muotoilut ovatkin hieman erilaiset.

Opiskelijat arvostavat rauhallista luonnonläheistä asuinympäristöä, josta on helppo liikkua julkisilla

Ammattikorkeakouluopiskelijoilla uuden asuinalueen valintaan vaikuttava kriteeristö on kirjava, mutta muutettaessa keskiöön nousisivat rauhallisuus, luonnonläheisyys, hyvät julkiset liikenneyhteydet ja turvallisuus. Vähiten tärkeitä tekijöitä sen sijaan olisivat rakentamisen tiiviys, muiden opiskelijoiden lähellä olo, alueen aktiivisuus ja tapahtumat sekä naapuruston asukkaiden samanhenkisyyden. Lapset erottelivat vastaajia ja lähes puolet heistä, joilla oli huollettavia lapsia, pitivät lapsiystävällisyyttä yhtenä tärkeimmistä kriteereistä uudelle asuinalueelle muutettaessa.

Toive asunnon koosta kytkeytyy elämäntilanteeseen sekä nykyiseen asumismuotoon. Useimmille soveltuvin vaihtoehto oman elämäntilanteen kannalta olisi kaksio (31 %), mutta kannatusta saivat myös tasaisesti kolmiot (18 %), yli 27-neliöiset yksiöt (16 %) ja neljän tai useamman huoneen asunnot (16 %). He, joilla oli huollettavia lapsia, toivoivat toisia useammin vähintään neljän huoneen asuntoja sekä kolmioita. Nykyinen asunto nähtiin myös verrattain sopivaksi ja seuraavaksi suosituksi omalle elämäntilanteelle sopivaksi vaihtoehto oli pääasiassa yhtä huonetta suurempi asunto kuin nykyinen tai kimppekämpässä asuvilla yksiö.

Suomen opiskelijakuntien liitto

OTUS

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden arvot ja asenteet 2022 -selvitys tarjoaa päivitetyn katsauksen ammattikorkeakouluopiskelijoiden yhteiskunnallisiin arvoihin ja asenteisiin.

Se piirtää kuvaa opiskelijoiden keskuudessa vallitsevista mielipiteistä, mutta kertoo myös joukon moninaisuudesta. Selvitys antaa tietoa ryhmän äänestyskäyttäytymisestä ja puoluekannoista sekä minkälaisia arvoja he edustavat. Lisäksi selvitys antaa tietoa ammattikorkeakouluopiskelijoiden asumistottumuksista. Selvityksen on toteuttanut Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry:lle Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus rs osana Opiskelijabarometri 2022-tiedonkeruuta. Tiedonkeruut toteutettiin helmi-maaliskuussa 2022 ja siihen vastasi 1855 ammattikorkeakouluopiskelijaa. Selvityksessä käytettiin tutkintotason, sukupuolen ja äidinkielen mukaan painotettua aineistoa.